

VAN EESTEREN
GESPREK
NUMMER 18

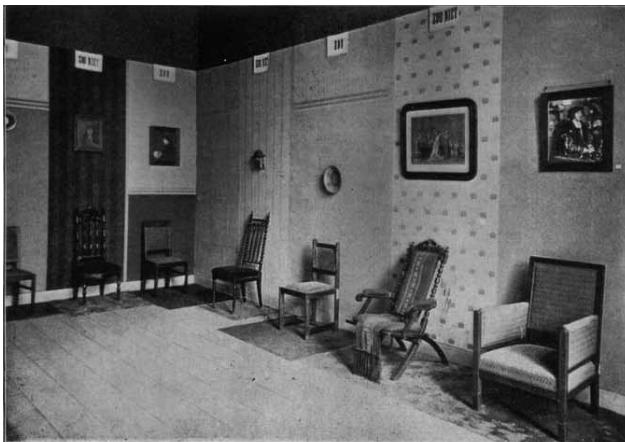
**DE MODELWONING
EN DE MELKFLES**

■ VERSLAG VAN EESTERENGESPREK #18 DE MODELWONING EN DE MELKFLES

De opening van de Van Eesteren Museumwoning in oktober 2012 is aanleiding voor een drieluik Van Eesterengesprekken over het moderne wonen. De museumwoning in Amsterdam Sloterveer is vrijwel geheel teruggebracht in originele staat van begin jaren '50, en ingericht volgens de principes van 'Goed Wonen': een idealistische organisatie die tot in de jaren '70 geloofde dat de mens door middel van een verantwoord interieur het beste uit zijn woning en uit zichzelf kon halen. Het devies was functionele en moderne woninginrichting, evenals de architectuur. Cultureel antropologe Irene Sieraad, werkzaam aan de Technische Universiteit Delft - leerstoel 'Interiors', toont aan dat het de stichting uiteindelijk niet is gelukt de massa te overtuigen om 'modern' te wonen.

■ SMAAKPOLITIE

Stichting Goed Wonen wordt in 1946 opgericht om de strijd aan te gaan tegen de - in hun ogen - 'slechte' smaakrichting door de massa. Naast ontwerpers zoals (binnenhuis-)architecten zijn de initiatiefnemers producenten, distributeurs en verbruikers. De federatie van partijen bestaat voornamelijk uit mannen, van mening dat de vrouwen opgevoed dienen te worden. Geen Oud Hollandse zware eikenhouten 'bolpoot meubelen', maar industriële lichte en handzame meubelen. In de naoorlogse jaren is 'smaakpolitie' op het gebied van interieur niet nieuw, al begin 20e eeuw komt het Rotterdamse Bouwcentrum met een woontentoonstelling tegen smaakmisleiding. Middels bordjes met teksten als 'zoo niet' wordt duidelijk getoond welke meubels 'fout' en welke 'goed' zijn. Erg effectief is het niet; de zogenaamde 'smakeloze arbeidersklasse' wordt helaas niet bereikt.

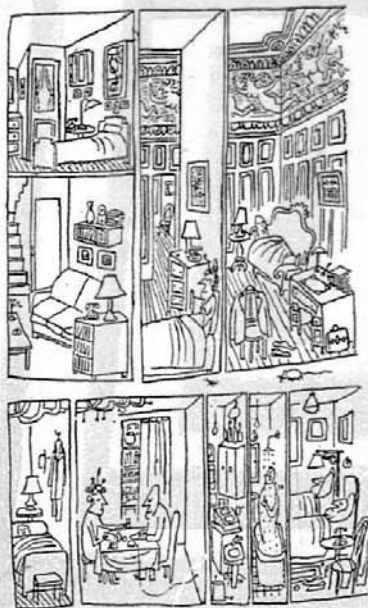
AFB. 4

GEDEELTE EENER TENTOONSTELLING TEGEN SMAAKMISLEIDING

■ TIJDSCHRIFT

Na de Tweede Wereldoorlog hebben de begrippen 'goed' en 'fou' een sterk morele lading. Meer dan ooit dienen de mensen zuiver en eerlijk te zijn, een ontwikkeling die in het voordeel is van stichting Goed Wonen. Vanaf 1948 geeft de stichting het gelijknamige tijdschrift Goed Wonen uit. Aan het woord komen de initiatiefnemers zoals architect Mart Stam en producent Pastoe. Ook wordt uitgebreid reclame gemaakt voor producten die de stichting in eigen productie heeft. Het tijdschrift lijkt steeds meer op een meubelcatalogus, en lezers vinden het maar stevige prijzen voor simpele stoeltjes. Omdat de smaakopvoeding in gevaar dreigt te komen verschijnen interieurfoto's in het tijdschrift. Interieurs bestaande uit houten en zware meubels, verrassend afgewisseld door de moderne varianten. Losse verkoop, dat goedkoper is, moet zorgen voor een meer geleidelijke transformatie naar modern wonen. Toch blijven de gevreesde old finish meubelen de standaard.

goed wonen

nummer 1
eerste jaargang
februari 1948

Inhoud:

wat wij willen
J. Bommer
wie wil goed wonen
ir. J. H. van den Broek
utility-meubelen
Mart Stam
industrie-producten
W. H. Gispen
catalogus
onder de loupe
Hein Salomonson
mededelingen

TIENBERG

■ MODELWONINGEN

Om een breder bereik te krijgen opent Goed Wonen in de jaren '50 een toonzaal aan het Rokin in Amsterdam. In navolging hierop worden in de nieuwbouwwijken de eerste modelwoningen ingericht, zo ook in de Westelijke Tuinsteden. De modelwoningen worden goed bezocht, in het jaar 1956 bijvoorbeeld door 25.000 bezoekers. Echter zijn het voor een groot deel aspirant huurders, niet zozeer geïnteresseerd in de nieuwe manier van inrichten, maar in de woning zelf. De teleurstelling bij de stichting wordt vergroot als blijkt dat de nieuwe huurders vervolgens ook 'wanstaltige meubels' boven de moderne varianten verkiezen. Het hoofd wordt gebroken; waarom kiezen de mensen toch voor dat lelijke spul? In 1954 doet de stichting onderzoek door huisbezoeken af te leggen en bewoners via interieurfoto's hun voorkeur aan te laten geven, ongeacht de prijs. Het bolpoot model steekt er met kop en schouder bovenuit. Conclusie: de (lage)opleiding is van invloed. De dikkere kussens van de polpoot meubels bieden de mensen de nodige veiligheid en comfort. De voorkeur ligt al vast, dus wordt energie gestoken in voorlichting van jonge vrouwen die wél nog beïnvloedbaar zijn.

■ DE MELKFLES ALS TEST

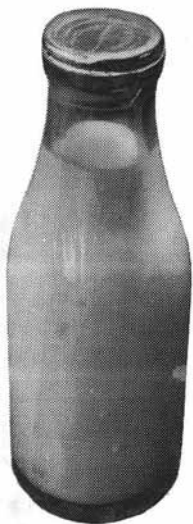
De toonzaal wordt voorlichtingscentrum en verhuisd naar de drukkere Leidsestraat. Huishoudscholen en vrouwencentra worden samenwerkpartners. Typisch is de test van de glazen melkfles, misstaat dit 'summum van industriële vormgeving' in de woonkamer? Dan zit je fout. Ook Irene Cieraad, kreeg tijdens een 'rouwcurcus' in 1968 te maken met het opvoedkundig instrument. Het is in dit jaar dat de stichting, dat meer en meer paternalistisch wordt gevonden, op houdt te bestaan. De titel van het tijdschrift verandert in Wonen, het normatieve Goed wordt dus weggelaten. Met lede ogen wordt aangezien hoe jongeren, ook de hoger opgeleiden, het ouderwetse interieur omaren. Met de 'truttige' jaren '70 als dieptepunt. Eind jaren '90 doet Bueno de Mesquit, de man die aan de wieg stond van Goed Wonen, nog een poging de stichting nieuw leven in te blazen. Bij nader inzien zou volgens hem in de voorgaande jaren de tijd nog niet rijp zijn. Geestverwanten zijn er nog altijd, ook

tijdens het Van Eesterengesprek #18, maar een werkelijke heropricting is nooit realiteit geworden.

Volgens Cieraad is het de stilzwijgende, meer subtiële smaakopvoeding van ouders op kinderen dat werkelijk effect heeft. Zij is opgevoed in een Goed Wonen interieur, haar ouders deden thuis lacherig over de naburige woningen vol prullaria. Deze perceptie vormde hun dochter, meer dan de opvoedkundige lessen van Goed Wonen deden. Cieraad toont aan dat de invloed en het werkelijke bereik van de stichting minder groot is dan lange tijd in de literatuur werd beweerd. De cultureel antropologe is van mening dat je op een gegeven moment jongeren moet loslaten en zelf keuzes moet laten maken. Recent onderzoek van één van haar studenten toont aan dat jongeren net als eind jaren '60 nog altijd 'lekker gek' willen doen. Ze laten zich niet in een keurslijf als dat van Goed Wonen drukken.

goed wonen

nummer 6/7
eerste jaargang
juli/augustus 1948

Inhoud:
de grote tegenstelling
een plekdool voor het
oude meubel
de melkies

kinderen wonen ook,
door El. Pintor
meubels in Amerika
inrichten zonder geld

uw huis of dat
van een ander?

oms heeft problemen gehad
geschenken-gespeels,
door Gerda Brautigam

onder de loupe
overpeinsingen en wensen
van een stiek
kleedjestaaglied,
door Gerda Brautigam

voering van suttige
voorwerpen in Amerika
catalogus
boekbespreking
meningen van lezers

■ LINKS

ONLINE ZIEN

Andere Tijden, De zitkuil (VPRO/NPS, 27-04-2004)

MEER LEZEN

Tijdschrift Goed Wonen, 1948-1968

W. van Moorsel, Contact en controle: het vrouwbeeld van de Stichting Goed Wonen (Amsterdam, 1992)

I. Cieraad, 'Van huis uit' in I. Cieraad, H. Herzberger, Van binnenuit.

Interieurarchitectuur in ontwikkeling (Bussum, 2001)

I. Teijmant, J. Versnel, B. Sorgedrager, Goed Wonen in Nieuw-West (Amsterdam 2001)

I. Cieraad, 'Milk bottles and model homes: strategies of the Dutch Association for Correct Living (1948-1968)' in: The Journal of Architecture (volume 9, 2004)

Mienke Simon Thomas, 'Goed in vorm. Honderd jaar ontwerpen in Nederland', (Rotterdam 2008)

■ COLOFON

Tekst: Victorien Koningsberger

Beeld: Presentatie Irene Cieraad

Vormgeving: anoukjohanson.nl

Datum: 03-12-2012

■ VAN EESTERENMUSEUM

BURGEMEESTER DE VLUGT LAAN 125 | AMSTERDAM

WWW.VANEESTERENMUSEUM.NL

INFO@VANEESTERENMUSEUM.NL

